

Pohjalainen

N:o 12 – 28.1.1896

Suuresta Länneestä.

Kirje Pohjalaiselle.

Tämä on sellainen maa josta riittää monta hevoskuormaa uutisia Suomeen lähetettäväksi, jos niin haluttaisi. Mutta koska uutiset sellaiset, mitkä koskettelevat etupäässä kansalaistemme pyrintöjä täällä, ovat ehkä enemmän halutuita, niin on paikallaan heittää todellinen silmäys kansalaistemme oloihin täällä näin vuoden alussa.

Kun kansalainen ensin saapuu tänne kummajaien maahan, pitkän matkan ja meritaudin rasittamana, on yleisesti tapana että kansalaiset rientävät kilwalla häntä tervehtimään ja kyselemään kuulumisia ”wanhasta maasta”. Lähin tuttavista katsoo welwollisuudeksensa toimittaa tuolle wastatulleelle jotain ”suunawajaisiksi”, ja niin sitä lähdetään aiwan ensi työksi kapakkaan. Mutta minäläinen on sitten tuo täkäläinen kapakka! Suomalaisten ja Italialaisten kapakat muistuttawat kotimaan sikolääteistä missä jonkinlainen aitaus eroittaa emäsian porsaista. Yksi winkuu, toinen röhkii, kolmas mölisee lasinsa kanssa, joka on täytetty hurjan happamalla liemellä, jota täkäläiset ”Beeriksi”, neljäs ja wiides makaa poikittain lattialla tehden silmillään ja hampaillaan uhkaawia liikkeitä, mutta jalat waan eiwät tahdo heitä enempi palwella. Haju huoneessa on monta wertaa inhotawampi kun koskaan sikopahnassa, ja törkyä ei myöskään pidä lattialta puuttuman. Tuollaiseen kurjuuden, tahi oikiammin sanottuna törkeyden luolaan saatetaan tuo wasta maahan saapunut ja kultaisilla toiweilla ewästetty kansalainen, ja niin laitetaan hän jo ensi iltana käwelemään pitäjänsä kirkon tornin mittaisella nenällä warustettuna, jonka on saanut ”kultamaasta”, ja sen ”hienoudesta”.

Hän ei todella tiedä mitä ajatella, kun huomaa niin surkeasti pettyneensä niitten ”ilma-linnain” suhteen joita waltamerellä rakenteli: Ujous estää häntä kuitenkin heti ajatuksiansa julkilausumasta, mutta annas kun tuo hapan liemi on ehtinyt tehdä vaikutuksensa niin kyllä pian kuuluu sakeita kirouksia tuon pettyneen huulilta, joka lupaa heti lähteä takaisin kotimaahansa kun waan saapi sen werran waroja kokoon.

Suuresta Länneestä.

Kirje Pohjalaiselle.

Tämä on sellainen maa josta riittää monta hevoskuormaa uutisia Suomeen lähetettäväksi, jos niin haluttaisi. Mutta koska uutiset sellaiset, mitkä koskettelevat etupäässä kansalaistemme pyrintöjä täällä, ovat ehkä enemmän halutuita, niin on paikallaan heittää todellinen silmäys kansalaistemme oloihin täällä näin vuoden alussa.

Kun kansalainen ensin saapuu tänne kummajaien maahan, pitkän matkan ja meritaudin rasittamana, on yleisesti tapana että kansalaiset rientävät kilwalla häntä tervehtimään ja kyselemään kuulumisia ”wanhasta maasta”. Lähin tuttavista katsoo welwollisuudeksensa toimittaa tuolle wastatulleelle jotain ”suunawajaisiksi”, ja niin sitä lähdetään aiwan ensi työksi kapakkaan. Mutta minäläinen on sitten tuo täkäläinen kapakka! Suomalaisten ja Italialaisten kapakat muistuttawat kotimaan sikolääteistä missä jonkinlainen aitaus eroittaa emäsian porsaista. Yksi winkuu, toinen röhkii, kolmas mölisee lasinsa kanssa, joka on täytetty hurjan happamalla liemellä, jota täkäläiset nimittävät ”Beeriksi”, neljäs ja wiides makaa poikittain lattialla tehden silmillään ja hampaillaan uhkaawia

”Renttu-elämään” tottuneet naurawat hänelle, sekä kutsuwat häntä wiheriäsarweksi ja wakuuttawat että ”kyllä tykkäät kun totut”.

Jonkun päiwän kuluttua lähdetään sitte kyselemään työtä joltain kaiwantokapteenilta, jolloinka tawallisesti kauwemmin maassa ollut esiintyy ”tulkkina”.

”Tu ju kimit workkima työtä this männille”, kuuluu kysymys ”tulkin” murteella, jota taas wastatullut luulee hywäksikin Englanniksi ja katselee toweriaan jonkinlaisella kunnioituk-

sella, kun huomaa hänen noin muukalaiseen kieleen harjautuneeksi. Wähäisen keskustelun perästä selittää ”tulkki” että käskettiin tulla työhön huomen aamuna kowan oorin mainiin, neljännen saftin, wiidellen lewelille trammaamaan kippaan Norjan fänille paanariksi. Puhuteltu ei ymmärrä sanaakaan tuosta selityksestä. Hän joutuu aiwan kokonaan ymmälän, kun tiesi ottaneensa suomalaisen tulkikseen eikä sittenkään ymmärrä sanaakaan hänen puhettaan. Koettaa hädissään kysellä mikä on kowa-oori, maini, safti, mikä kippa ja paanari, lereni ja trammari, mutta mitään ei osaa tuo ”tulkki” hänelle suomentaa. Käskee waan odottamaan siksi kun laskeutuu saftin reistästä alas, niin kyllä ne kaikki sitten näkee.

Seuraawa yö on kokonaan uneton tuolle onnettomalle. Hän yhä miettii tuosta ”kipasta” ja ”paanarista” joittenka kanssa hän joutuu tekemiisiin huomen aamuna.

Aamu valkenee tavallisella ajallaan. Kuiden soitot kumisee kaikkialla. ”Breakfestille” huudetaan poikia, jolloin tuo ystäwämme taasen joutuu pulaan kun ei tiedä mihinkä nyt taasen on mentävä, ja mahtaako siellä tulla toimeen ilman tulkitsiaa. Hän ei woi uneksiakaan että tuo Breakfest olisi läheisissä sukulais-suhteissa Suomen aamiaiseen, jonka hän niin monta monituisia kertaa oli hywällä maulla nauttinut. Ei! Tuo outo nimitys tekee siitä jonkinlaisen kummajaisen, jota hän pikemmin pakenee kun lähenee, ja wasta monen käskyn perästä saadaan Juhomme ulos makaus huoneesta.

”Maassa olleita makeasti naurattaa Juhon yksinkertaisuus, eiwätkä he vähääkään tahdo muistaa että itse owat olleet juuri samanlaisia, joku wuosi sitten. He kun näet osaawat jo lausua ”Breakfest, nasser, sesser ja ai kes naat”, sekä osaawat wäärentää tuon ”You” sanan ”sinä” sanaksi ja sillä perusteella kutsuwat seurakunnan wanhimpiakin sinuksi, vähääkään häpeämättä, siinä hurskaassa luulossa että se on maan tapa. En taida käsittää mistä suomalaiset yksin owat saaneet tuon hullunkurisen wäärennöksen päähänsä, sillä Amerikkalaiset eiwät kutsu porsastakaan sinuksi. Kansaihmissiään aina sanoilla: ”Herrani” ”Rouvani” ja ”Te”.

Juuri tuollaisten wapaan maan wäärin ymmärtäneitten uhriksi joutuukin aina etupäässä uusi tulokas. He kun luulewat olewansa jo kymmenen luokkaa Suomen Kuwernööriä korkeammalla, ja siitä syystä naurettawat pöyhkyrit, - mutta palatkaamme jälleen Juhomme luo.

Ystäwämme saapuu työpaikalle, jossa hänelle osotetaan useita satoja meeteriä pitkä laudoista kokoonpantu huone, jota kutsutaan kuiwaus-huoneeksi ja sinne käsketään hänen mennä muuttamaan waatteita. Huone on kokonaan punamullan saastuttama sisältä ja ulkoa ja sietämätön maanalainen haju, kuten awatun haudan partaalla työntyy sieraimiisi niin woimakkaasti että pidättää hengityksesi vähäksi aikaa astuttuasi kynnyksen ylitse.

”Kultamaa”, ”Kultamaa”, mutisee ystäwämme itsekseen eikä woi käsittää mitenkä kulta woipi näyttäytyä noin monessa eri muodossa ikään kuin wanhan ajan satujen prinsessat. Hän oli muistawinaan aiwan warmasti että tuollaista törkyä jota täällä näkyy olewan kaikki nurkat täysi, kutsuttiin rawaksi vanhassa kotimaassa . . . , mutta ehkä tuo onkin kultaa – ehkä. ”Kippa lanteri” soittaa kelloaan. Miehet pakkautuwat isoon puulaatikkoon joka riippuu rautaisen köyden nokassa, ja sinne sitä rientää rakas Jussimekin. Kone alkaa käydä ja laatikko painuu luotisuoraan, hirmuisella wauhdilla äärettömään sywyyteen jossa on käsiin tuntuwa pimeys kuten manalassa ainakin. Laskeminen waikuttaa ensikertalaiseen hywin hermostuttawasti, jäsenia kutkuttaa niin kuwaamattoman äitelästi ja Jussin kuullaan ääneensä ajattelewan: ”Näkeeköhän enää milloinkaan Liisaa”. Tuollainen ajatus tahtoo ilman poikkeusta tulla niin Matin kuin Jussinkin mieleen ajaessaan ensi kertaa ”Peekaaral-la”, kuten suomalaiset sitä nimittäwät. –

Täältä Ameriikasta on paljo kirjoitettu sanomalehtiin. Eräässä tšekäläisessä sanomalehtien irwikuwassa on ollut lawiasti kirjoituksia tšekäläisistä oloista, waan läpeensä puffatuita. Samainen lehti on muka siirtolaisuuden puolustaja walkian nisupullan tähden, waan ei periaatteltaan ja siitä syystä on kowin epä-hienoa waatiakin että ”lintu oman pesänsä tahraisi” totuutta puhumalla.

Seuraawassa kirjeessäni tahdon lausua pari sanaa tšekäläisistä walopuolista ja sanomalehdistä. Tämä mitä on sanottu on ainoastaan mitätön osa Amerikan warjopuolista.

Jos tämä kirjeeni jääpi julkaisematta, niin olkoon se ensimmäinen ja wiimeinen ”Pohjalaiselle”, waan päinwastaisessa tapauksessa tulen pysymään kiini kynässä kuin Kalle Kosti synoodassa.

Onnellista uutta wuotta! armas Isänmaa ja rakkaat Waasalaiset toiwottaa Teille

Veljenne Suuressa Lännessä.

Tekstin puhtaaksikirjoitus ja taitto:

Siirtolaisuusinstituutti

<http://www.migrationinstitute.fi>

Alkuperäistekstit haettavissa

Historiallisesta sanomalehtikirjastosta osoitteessa:

<http://digi.lib.helsinki.fi/sanomalehti>

Yksittäisen lehden numero löytyy helpoimmin
sivuston **selailu**-toiminnon kautta.

Kansalliskirjaston DIGITOIDUT AINEISTOT

Suomeksi | På svenska | In English

Etusivu

Sanomalehdet

Pienpainatteet

Aikakauslehdet

Muut tietokannat ja verkkoaineistot

Pikahaku

Hae

HISTORIALLINEN SANOMALEHTIKIRJASTO

Pääsivu

Selailu

Haku

Tarkennettu haku

Artikkelihakemisto

Palaute

Tervetuloa tutustumaan Suomen historiaan ja menneeseen
aikaan vanhojen sanomalehtien kautta!

för Helsingfors och L